

17.08.02; 43a (משנה ב') → 44b (סיום הפרק)

פרשת "משוח מלחמה" – דברים כ:א-ט

(א) פי תצא למלחמה על איביך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם פי ה' אלהיך עמך המעלך מארץ מצרים: (ב) והיה קרבכם אל המלחמה ונגש הפהו ודבר אל העם: (ג) ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם: (ד) פי ה' אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם: (ה) ודברי השטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכו: (ו) ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחללו: (ז) ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה: (ח) ויסקפו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא וירד הלך ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו: (ט) והיה ככלת השטרים לדבר אל העם ופקדו שרי צבאות בראש העם:

1. כי יקה איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח: דברים כד, ה
2. לעג לרש חרף עשהו שמח לאיד לא ינקה: משלי ז, ה
3. הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתך: משלי כד, כז
4. ויען המבשר ויאמר נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם וגם שני בניך מתו חפני ופינחס וארון האלהים נלקחה: שמואל א ד, יז
5. ופלשתים נלחמים בישראל וינסו אנשי ישראל מפני פלשתים ויפלו חללים בהר הגלבוע: שמואל א לא, א
6. אספו עם קדשו קהל קבצו זקנים אספו עוללים וינקי שדים יצא חתן מחדרו וכלה מחפתה: יואל ב, טז

- I those who return from the war (but do civil service; providing food and drink to troops, repairing roads)
- a note: directed by כהן and declared by שוטרים (גד-פסוקים spoken by כהן, directed and declared by שוטרים)
 - b someone who built a house and didn't yet dedicate it (פסוק ה)
 - i includes any sort of house (inferred from בית)
 - 1 dissent: ראב"י – only a main residence
 - 2 Exception: portico etc. – never used for sleeping – unless he added any rows of stones
 - (a) Also: ר' יהודה - if he builds a house on its old foundations
 - (b) Also: (ר"א) if he builds a house in the שרון – since they would have to rebuild every few years
 - 3 Exception: stolen house (from חנכו - even ריה"ג 'ח' - ריה"פ refers to sinners) would require this – if he did טובה
 - ii includes any sort of acquisition (building, buying, inheriting – inferred from אשר בנה)
 - c someone who planted a vineyard and didn't yet redeem it (fourth year)
 - i includes any form of acquisition (planting, inheriting, buying, grafting) - from אשר נטע
 - ii includes any fruit-bearing trees (if there are at least 5); not deciduous nor less than 5 – from כרם
 - 1 dissent: ראב"י – only a vineyard
 - 2 Exception: grafting
 - 3 Challenge: משנה includes grafting
 - 4 Answer1: if grafting is מותר, (e.g. new on another new one, planted for wood → ערלה no) it may be included
 - (a) Note: they didn't resolve by assigning to partners → no return from battle for partnership-owned כרם
 - (b) Distinct: from all brothers returning from war for ייבום – the widow is "אשתו" of each; the כרם is neither's
 - 5 Answer2: our משנה refers to grafting a tree onto a vegetable (acc. to authority who allows)
 - (a) Tangential rulings of דאב"י plant < 1 טפח always ערלה (מראית העין) and isn't מקדש as כלאים (if mini-grove [5])
 - (b) Also: a dead person "owns" 4 אמות in each direction (for "ת"ת and "ק"ש) due to v. 2 (also for טומאה)
 - (c) Also: a step-sister is banned from her step-brothers due to מראית העין X
 - (d) Also: לקט, שכחה ופאה that were set aside in the גורן are obligated in תרומ' – only in field (in city, all know)
 - d Someone who betrothed a woman and didn't yet marry her
 - i Includes a יבם, שומרת יבם – even 5 brothers whose brother died childless, all return
 - ii Excludes – forbidden marriage (note: unnecessary for ריה"ג; however, he may subscribe to it in case of pre-ביאה)
 - iii Moral instruction: a person should first build a house, then make a living, then marry (as per v. 3)
 - 1 Alternative application: to study or, per בריה"ג - to character development
- II those who do not go do no national duty at all – during 1st year of marriage, of the house or the vineyard (v. 1)
- III "fear": משנה ה'
- a ר"ע – literal – afraid of war
 - b ריה"ג – afraid of sins (even דרבנן) – although he agrees that a truly frightened person must return (*esprit d' corps*)
 - c ר' יוסי – afraid of sins e.g. forbidden marriages (מדאורייתא)
- IV conclusion of declaration (פסוק ט') – they force soldiers to stay at front, since fleeing leads to defeat (vv. 4-5)
- V caveat to entire system of exemptions – only applies to מלחמת מצוה; מלחמת רשות, all go (as per v. 6)
- a dissent: ר' יהודה – only applies to מלחמת מצוה, but מלחמת חובה – all go out
 - b Explanation: difference of terminology:
 - i All agree: Yehoshuan wars are מלחמת חובה (all go); David's wars (to enlarge borders) are רשות (exemptions apply)
 - ii Dispute: regarding pre-emptive wars – רשות (ת"ק) or מצוה (ר' יהודה)
 - 1 Split the difference: according to ר' יהודה, it exempts one from other מצוות due to rule of המצוה מן המצוה